

4. Úhrnná poptávka a nabídka

- Rovnost poptávky a nabídky** Konstrukce úhrnné poptávky a nabídky je založena na bilančním principu, z něhož plyne rovnost obou agregátních veličin. Prakticky to znamená, že na poptávkové straně jsou do domácí realizované poptávky zahrnuty celkové výdaje na konečnou spotřebu a výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu a na nabídkové straně jsou do domácí efektivní nabídky zahrnuty celkové výdaje na HDP upravené o tvorbu zásob; od HDP se jejich přírůstek odečítá a k HDP se jejich úbytek přičítá. Rozdíl mezi domácí poptávkou a nabídkou je roven saldu vnější poptávky a vnější nabídky s opačným znaménkem.
- Posilování vnějšího sektoru** Základní struktura úhrnné poptávky a nabídky se v průběhu sledovaného období měnila ve prospěch vnějšího sektoru, jehož vliv značně silil do roku 2000 a poté začal mírně oslabovat. Nejvíce meziročně oslabil v roce 2005, když tempo přírůstku vnější poptávky a vnější nabídky výrazně zpomalilo a jejich saldo se dostalo do aktiva. Celkově se více změnil (klesl) podíl domácí realizované poptávky na úhrnné poptávce než podíl domácí efektivní nabídky na úhrnné nabídce.
 Hodnota úhrnné poptávky a nabídky 5 005,5 mld. Kč v roce 2005 byla větší o 2 745,2 mld. Kč než v roce 1995. Podíl domácí realizované poptávky 57,4 % a vnější poptávky 42,6 % na úhrnné poptávce v průběhu sledovaného období kolísal s výše uvedenou tendencí; celkově se změnil o 9,7 p. b. Podíl domácí efektivní nabídky 58,6 % a vnější nabídky 41,6 % na úhrnné nabídce se v uplynulém období změnil méně (o 5,7 p. b.). Zatímco v roce 1995 domácí nabídka byla nižší o 4,2 % než domácí poptávka, v roce 2005 došlo již k převýšení o 2,1 %, k čemuž přispěl nejen vnější sektor, nýbrž i tvorba zásob. Výjimečnost vývoje ekonomiky v roce 2005 potvrzuje i zvýšená míra krytí domácí poptávky domácí nabídkou, když přírůstek meziroční hodnoty domácích zdrojů byl 1,7násobně větší než přírůstek domácí poptávky. Tento jev se nevyskytl s výjimkou roku 2005 v celém období.
- Rostoucí vliv vnější poptávky** Reálně se do roku 2005 ve srovnání s rokem 1995 zvýšil objem úhrnné poptávky o 67,2 %, k čemuž 2,25násobně více přispěl růst vnější poptávky než domácí poptávky. Proporce mezi vlivem obou složek se značně měnily; od převýšení vlivu domácí poptávky nad vnější poptávkou o 2,9 p. b. (1996), přes jejich stejný vliv v roce 2003 až po převýšení vlivu vnější poptávky nad domácí poptávkou o 4,4 p. b. (1998). Meziroční kolísání vlivu domácí a vnější poptávky na vývoj úhrnné poptávky se pohybovalo v rozpětí 5,6 p. b., resp. 7,2 p. b.

Tab. č. 9 Úhrnná poptávka – vliv základních složek
(meziroční změny v mld. Kč v cenách předchozího roku)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Úhrnná poptávka										
a) změna v mld. Kč	146,1	67,6	74,2	83,0	247,8	238,6	111,5	220,1	404,6	288,0
b) změna v %	6,5	2,6	2,6	2,7	7,7	6,7	2,9	5,6	9,6	6,1
	Vliv v procentních bodech									
Domácí poptávka	4,7	-0,1	-0,9	0,8	1,8	2,2	2,0	2,8	1,5	1,5
- spotřeba domácností	2,8	0,4	-0,5	0,7	1,0	0,9	0,8	1,4	1,0	0,8
- spotřeba vlády	0,3	0,2	-0,2	0,7	0,0	0,4	0,6	0,6	-0,4	0,1
- tvorba fixního kapitálu	1,6	-0,7	-0,2	-0,6	0,8	0,9	0,6	0,8	0,9	0,6
Vnější poptávka	1,8	2,7	3,5	1,9	5,9	4,5	0,9	2,8	8,1	4,6

- Větší převýšení vlivu vnější nabídky** Ke zvýšení úhrnné nabídky ve stejném období přispěl 2,38násobně více růst vnější nabídky než domácí nabídky. Rovněž na nabídkové straně se vztahy mezi oběma složkami výrazně měnily; od převýšení vlivu vnější nabídky nad domácí nabídkou o 4,8 p. b. v roce 2004 po v následujícím roce obrácené převýšení o 2,1 p. b. Meziroční kolísání vlivu domácí a vnější nabídky na vývoj úhrnné nabídky se pohybovalo v rozpětí 4,6 p. b., resp. 5,4 p. b.

Tab. č. 10 Úhrnná nabídka – vliv základních složek
(meziroční změny v mld. Kč v cenách předchozího roku)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Úhrnná nabídka										
a) změna v mld. Kč	146,1	67,6	74,2	83,0	247,8	238,6	111,5	220,1	404,6	288,0
b) změna v %	6,5	2,6	2,6	2,7	7,7	6,7	2,9	5,6	9,6	6,1
	Vliv v procentních bodech									
Domácí nabídka	2,2	0,1	-0,5	0,9	1,7	1,4	0,9	2,5	2,4	4,1
- HDP	2,7	-0,5	-0,7	0,8	2,4	1,6	0,9	2,0	2,9	3,5
- tvorba zásob	-0,5	0,6	0,2	0,1	-0,7	-0,2	0,0	0,5	-0,5	0,6
Vnější nabídka	4,3	2,5	3,1	1,8	6,0	5,3	2,0	3,1	7,2	2,0

- Změny vlivu základních složek**

Reálně se za deset let zhruba stejně zvýšil objem domácí poptávky jako objem domácí nabídky, přičemž rozdíly ve vyšších nebo nižších tempech jejich přírůstku se pohybovaly v rozpětí od 3,6 p. b. (domácí poptávka 6,9 % a domácí nabídka 3,3 %) po -4,5 p. b. (domácí poptávka 2,5 % a domácí nabídka 7,0 %). Reálně tudíž i krytí úhrnné poptávky a domácí realizované poptávky domácími efektivními zdroji se vyvíjelo odlišně ve srovnání s hodnotovými proporcemi. Zatímco např. v roce 1996 připadlo na 1 000 Kč (s. c. 1995) 1 079,90 Kč, v roce 2005 se tento poměr snížil na 962,50 Kč (s. c. 2004).